

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 2 Zakona o Centralnoj banci («Službeni list Crne Gore» br. 40/10 i 46/10), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 29. novembra 2011. godine, utvrdio je

SMJERNICE ZA OSTVARIVANJE POLITIKE CENTRALNE BANKE CRNE GORE U 2012. GODINI

1. U cilju daljeg podsticanja i očuvanja monetarne i finansijske stabilnosti, a posebno podsticanja i očuvanja stabilnog bankarskog sistema Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: CBCG) će:
  - a. primjenjivati sve raspoložive mjere i instrumente radi očuvanja monetarne stabilnosti;
  - b. kontinuirano preispitivati politiku obavezne rezerve, kao instrumenta monetarne politike i, po potrebi, vršiti njene izmjene;
  - c. kontinuirano analizirati potencijalne rizike i prijetnje po finansijsku stabilnost i razmatrati potrebu implementacije ostalih instrumenata monetarne politike - operacija na otvorenom tržištu, kreditiranje banaka u slučaju redovnih potreba za likvidnošću i ostvarivanje funkcije kreditora u krajnjoj instanci;
  - d. razvijati statističku osnovu i instrumente za praćenje finansijske stabilnosti, uključujući i razvijanje „indikatora blagovremenog upozorenja“ na eventualnu pojavu sistemske finansijske krize, kao i vršiti stalnu procjenu potencijalnih rizika u oblastima iz nadležnosti CBCG;
  - e. testirati plan aktivnosti Centralne banke u slučaju vanrednih okolnosti (*Contingency plan*), a u okviru Savjeta za finansijsku stabilnost učestvovati na izradi nacionalnog plana za djelovanje u vanrednim okolnostima;
  - f. usavršavati mehanizme za održavanje finansijske stabilnosti, tj. mehanizme za djelovanje u slučaju eventualne sistemske krize, sprovesti stresna testiranja kako bi na bazi dobijenih rezultata bile preduzete adekvatne mjere da se negativne posljedice eventualne krize svele na najmanju moguću mjeru;
  - g. pripremiti predlog Zakona o finansijskoj stabilnosti u formi »lex specialis-a«, kojim bi se minimizirale posljedice eventualnog ugrožavanja finansijske stabilnosti;

- h. analizirati uticaj makroekonomskih kretanja u zemlji i iz okruženja na Crnu Goru, posebno na finansijsku stabilnost i, u zavisnosti od ocjene stanja, preduzimati odgovarajuće mjere iz svoje nadležnosti, kao i preporučivati preduzimanje odgovarajućih mjera čija primjena nije u nadležnosti CBCG, a u okviru ovlašćenja dobijenih Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost Crne Gore;
- i. pratiti i analizirati stanje u svim segmentima finansijskog sistema, radi blagovremenog utvrđivanja svih potencijalnih uzroka nestabilnosti i sposobnosti sistema da apsorbuje iste;
- j. intenzivno saradivati sa ostalim regulatorima finansijskog sistema, u domenu odgovornosti za stabilnost finansijskog sistema, a u skladu sa Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost Crne Gore, kao i sa relevantnim inostranim regulatorima i drugim institucijama, iz domena finansijske stabilnosti;
- k. kontinuirano analizirati kretanje inflacije, vršiti njeno prognoziranje i doprinositi postizanju i održavanju stabilnosti cijena;
- l. pratiti platnobilansna kretanja i, po potrebi, u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, preduzimati odgovarajuće mjere;
- m. radi očuvanja stabilnosti bankarskog sistema, kao ključnog elementa finansijskog sektora za očuvanje finansijske stabilnosti, CBCG će:
  - unapređivati regulatorni okvir u cilju njegove harmonizacije sa propisima Evropske unije, sa međunarodnim standardima Bazela II i Bazela III, kao i nastaviti implementiranje međunarodnih računovodstvenih standarda i principa poslovanja u ovoj oblasti, uz istovremeno promovisanje jačanja korporativnog upravljanja;
  - raditi na unapređenju procesa upravljanja rizicima u bankama i procesa supervizije zasnovanog na rizicima, stvaranje jače veze između kapitalnih zahtjeva i izloženosti rizicima na nivou banaka i voditi politiku kontraciklične kapitalne zaštite čime će se povećati otpornost bankarskog sektora na negativne šokove;
  - razvijati sisteme koji će uticati na jačanje transparentnosti i tržišne discipline, kroz sveobuhvatnu i kontinuiranu razmjenu podataka između banaka i ostalih učesnika na tržištu;
  - jačati mehanizme i procedure neophodne za uspješnu implementaciju procesa sprječavanja pranja novca baziranog na stručnoj edukaciji kadrova, unapređenju sistema kontrole i najboljoj praksi centralnih banaka i međunarodnih institucija uključenih u ovaj proces;

- kontinuirano pratiti pokazatelje kvaliteta aktive, naročito kredita, i po potrebi donositi mjere sa ciljem ograničenja pružanja visokog rizika koji bi mogao ugroziti finansijsku stabilnost;
- redovno sprovoditi stresno testiranje sa svrhom evaluacije nivoa preuzetih rizika od strane banaka, identifikaciju slabosti i njihov uticaj na sistem u cjelini, kao i utvrđivanje eventualne potrebe za dodatnim kapitalom i dodatnim likvidnim sredstvima na nivou pojedinačnih banaka;
- zbog izraženih nestabilnosti na eksternim finansijskim tržištima, nastaviće se intenzivno praćenje istih sa svrhom preventivnog djelovanja i kreiranja sistema kapitalne zaštite sistema u odnosu na vanjske šokove;
- sprovoditi politiku prudencione supervizije prilikom ulaska novih subjekata u postojeći bankarski sistem, prvenstveno polazeći od zaštite interesa deponenata i povjerilaca banke;
- kontinuirano pratiti nivo i dinamiku kamatnih stopa, unapređivati metodologije obračuna aktivnih i pasivnih kamatnih stopa i kamatnog spreda kao i podsticati zdravu konkurenciju u bankarskom sektoru i druge aktivnosti usmjerene ka smanjenju kamatnih stopa;
- razvijati dalju saradnju sa drugim supervizorima, posebno zemalja matičnih banaka koje posluju u Crnoj Gori na osnovu zaključenih memoranduma o saradnji, sa ciljem sinhronizacije supervizorskim aktivnosti na nacionalnom i globalnom nivou;
- pratiti i implementirati unapređenja na planu međunarodnih multilateralnih dogovora i usvojenih konvencija.

n. Nastaviti aktivnosti vezane za realizaciju rezervne lokacije (*Backup site*) CBCG.

2. U cilju davanja podrške ostvarivanju ekonomske politike Vlade Crne Gore, a u mjeri u kojoj to neće dovesti u pitanje ostvarivanje ciljeva i ustavnih odgovornosti, CBCG će:

- a. nastojati da svojim mjerama i instrumentima doprinosi privrednom razvoju, zaposlenosti i kvalitetu životnog standarda uz uslov da iste ne ugrožavaju ostvarenje finansijske stabilnosti;
- b. svojim mjerama, instrumentima, izmjenama regulatornog okvira, kao i kroz komunikaciju sa bankama u okviru udruženja banaka, podsticati

- kreditnu aktivnost banaka u mjeri koja neće značiti prekomjerno preuzimanje rizika i ugrožavanje stabilnosti bankarskog sistema;
- c. pratiti i analizirati makroekonomska kretanja u Crnoj Gori, privredama u tranziciji i globalnoj ekonomiji, očekivanja za naredni period i prognozirati buduća kretanja ključnih makroekonomskih indikatora Crne Gore;
  - d. davati Vladi Crne Gore odgovarajuće preporuke za vođenje ekonomske politike;
  - e. razvijati makroekonomski model crnogorske privrede za prognoziranje makroekonomskih kretanja i analizu efikasnosti instrumenata monetarne politike, samostalno ili u saradnji sa drugim institucijama u sistemu;
  - f. redovno prikupljati, obrađivati i publikovati statističke podatke iz domena monetarne i platnobilansne statistike, kao i druge podatke za koje je proizvođač statistike CBCG, a koji predstavljaju značajne inpute za utvrđivanje ekonomske politike;
  - g. publikovati tematske radne studije, monografije i druge publikacije koje će se baviti aktuelnim makroekonomskim i finansijskim problemima.
3. U cilju održavanja i unapređivanja sigurnog i efikasnog platnog prometa u zemlji, CBCG će:
- a. kontinuirano raditi na unapređivanju nivoa stabilnosti i efikasnosti funkcionisanja platnog sistema CBCG za izvršavanje međubankarskih transfera sredstava, kao osnovne infrastrukture platnog sistema u Crnoj Gori i njegovom daljem unapređenju;
  - b. kvalitetno i efikasno obavljati usluge platnog prometa u zemlji za postojeće i nove klijente Centralne banke;
  - c. unapređivati regulatorni okvir platnog prometa u zemlji u pravcu usklađivanja sa regulativom Evropske Unije sa akcentom na izradi prijedloga novog zakona kojim će se regulisati platne usluge i platni sistemi;
  - d. pratiti međunarodne standarde, principe i najbolju praksu savremenih platnih sistema i platnog prometa uopšte i dalje ih implementirati;

- e. vršiti efikasnu kontrolu platnog prometa u cilju obezbjeđenja pružanja platnih usluga u skladu sa regulativom;
  - f. unapređivati regulativu i funkcionalni model prinudne naplate koju Centralna banka vrši u skladu sa odredbama novog Zakona o izvršenju i obezbjeđenju;
  - g. razvijati funkciju nadgledanja (oversight-a) platnih sistema, kako bi se obezbjedila sigurnost i efikasnost platnih sistema;
  - h. kontinuirano vršiti monitoring rada platnog sistema kroz prikupljanje i analizu relevantnih podataka i informacija od operatera i učesnika u platnom sistemu i saglasno ocjeni usaglašenosti platnog sistema sa Osnovnim principima za funkcionisanje platnih sistema predlagati mjere za unapređivanje platnih sistema u Crnoj Gori.
4. Sa ciljem sprovođenja aktivnosti na efikasnom i kvalitetnom upravljanju međunarodnim rezervama i rizicima vezanim za proces investiranja sredstava i njihovog kontinuiranog unapređenja uz poštovanje principa sigurnosti i likvidnosti i efikasnog obavljanja funkcije fiskalnog agenta, CBCG će:
- a. voditi obazrivu i opreznu politiku investiranja sredstava međunarodnih rezervi na način što će se sigurnosti plasmana dati apsolutni prioritet. U skladu sa ovim sredstva će se, dominantno, investirati u sigurne instrumente, kao što su kratkoročni depoziti kod centralnih banaka najrazvijenih zemalja i prvoklasnih poslovnih banaka i u državne hartije od vrijednosti čiji su rejting, sigurnost i likvidnost na tržištu najpovoljniji;
  - b. u skladu sa poštovanjem principa likvidnosti i sigurnosti angažovati se na planu repozicioniranja postojećih finansijskih instrumentata u portfoliju i unapređivanju već usvojenih tehnika u upravljanju sredstvima i rizicima međunarodnih rezervi, a sa ciljem uspješnog uravnoteženja rizika ulaganja i ostvarenog prinosa;
  - c. u kontinuitetu analizirati mogućnosti investiranja sredstava u nove finansijske instrumente i vršiti diverzifikaciju ulaganja i ostvarenja većih prinosa polazeći prevashodno od principa likvidnosti i sigurnosti;
  - d. blagovremeno servisirati finansijske obaveze Crne Gore prema inostranstvu polazeći od principa dobre međunarodne bankarske

- prakse, standarda i regulative EU uz održavanje i razvijanje kvalitetne poslovne saradnje sa inostranim partnerima;
- e. raditi na daljem osavremenjivanju obavljanja poslova fiskalnog agenta kao i aktivno savjetovati Vladu u vezi upravljanja javnim dugom;
  - f. obezbjeđivati potrebnu količinu gotovog novca u eurima u unutrašnjem platnom prometu, kako u novčanicama tako i u kovanom novcu, kao i pravovremeno iznošenje viška gotovine u inostranstvo uz ostvarivanje optimalnih zaliha u odgovarajućim trezorima;
  - g. konstantno unapređivati postojeće i uspostavljati nove korespodentske odnose sa stranim centralnim i poslovnim bankama i drugim međunarodnim finansijskim institucijama kako bi se unaprijedili poslovi platnog prometa sa inostranstvom;
  - h. intenzivirati aktivnosti na planu harmonizacije zakonske regulative iz oblasti platnog prometa sa inostranstvom sa legislativom EU.
5. U cilju nastavka aktivnog učešća u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, i s obzirom na status »zemlje kandidata« i preporuke objavljene od strane Evropske komisije CBCG, kao učesnik u ovom procesu, će:
- a. nastaviti aktivnosti na harmonizaciji zakonodavstva sa *acquis communautaire*, u oblasti bankarskog sektora, platnog prometa, monetarne politke i statistike i ostalih oblasti iz nadležnosti CBCG;
  - b. učestvovati u radnim i pregovaračkim strukturama u cilju efikasnog vođenja pregovora o članstvu u EU. S tim u vezi, eksperti CBCG će uzeti učešće u pregovaračkim timovima za poglavlja iz djelokruga rada CBCG;
  - c. učestovati u izradi PEP-a (predpristupnog ekonomskog programa);
  - d. nastaviti aktivnosti na institucionalnoj izgradnji čime se postepeno stvaraju uslovi za buduće nesmetano funkcionisanje CBCG u okviru ESCB (Evropski sistem centralnih banaka) i ECB-a (Evropska centralna banka);
  - e. unaprijediti postojeću i uspostaviti nove vidove saradnje sa predstavnicima centralnih banaka članica EU, kao i sa predstavnicima ECB i drugih institucija EU, kroz planiranje tehničke pomoći i studijskih posjeta;

- f. unaprijediti komunikacionu strategiju na temu evropskih integracija putem izrade radnih studija i drugih publikacija u kojima će se predstaviti specifični aspekti pristupanja EU;
  - g. učestvovati u pripremi i implementaciji projekata koji se finansiraju iz fondova EU;
  - h. nastaviti aktivnosti na realizaciji obaveza definisanih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, Nacionalnim programom za integracije i Akcionim planom za realizaciju preporuka iz Mišljenja Evropske komisije.
6. Radi daljeg profesionalnog usavršavanja i unapređivanja znanja zaposlenih kako bi u svakom trenutku imala kvalifikovane, obučene i visoko motivisane zaposlene sa znanjima koja odgovaraju radnom mjestu i potrebama sprovođenja definisane politike, CBCG će u skladu sa svojim materijalnim mogućnostima:
- a. nastojati da u svakom trenutku ima kvalifikovane, obučene i visoko motivisane zaposlene sa znanjima koja odgovaraju radnom mjestu na kome rade;
  - b. stimulisati zaposlene na stalno usavršavanje postojećih znanja, naročito praćenja savremenih trendova u oblasti monetarne politike i finansijske stabilnosti, makroprudencione regulative i znanja potrebnih za implementaciju međunarodnih standarda, EU direktiva i dobre bankarske prakse;
  - c. razvijati mehanizme za unapređenje motivisanja zaposlenih, postizanje boljih rezultata i adekvatno nagrađivanje za postignute rezultate u radu;
  - d. posvetiti posebnu pažnju usavršavanju zaposlenih sa manjim brojem godina radnog staža, usavršavanju deficitarnih kadrova, kao i blagovremeno planirati zamjenu kadrova koji se penzionišu.
7. CBCG će u svom radu voditi politiku najviših standarda transparentnosti i biti otvorena u svom radu kako za javnost, tako i za zaposlene. U tom cilju CBCG će:
- a. posebnu pažnju posvećivati što potpunijem i jasnijem informisanju domaće i strane javnosti o ciljevima, rezultatima rada, preduzetim

- mjerama, razlozima za preduzimanje mjera, kao i očekivanjima za naredni period;
- b. informisanje javnosti bazirati na principima, blagovremenosti, pozdanosti i saopštavanja relevantnih informacija na jasan i razumljiv način;
  - c. doprinositi podizanju nivoa informisanosti i ekonomskog znanja u društvu, kao i boljem razumijevanju značaja finansijske stabilnosti i sigurnosti bankarskog sistema po cijelo društvo;
  - d. kao kanale komunikacije koristiti redovne i povremene publikacije, pres konferencije, saopštenja za javnost, web stranicu CBCG, intervju zaposlenih, gostovanje na konferencijama i dr.;
  - e. posebnu pažnju pokloniti informisanju zaposlenih.
8. Kao podrška realizaciji ciljeva i ustavnih odgovornosti CBCG će:
- a. raditi na unapređivanju informacionog sistema, radi obezbjeđivanja primjerenog nivoa njegove raspoloživosti i sigurnosti, a naročito na unapređivanju infrastrukture informacionog sistema kroz migraciju sistema za podršku poslovima platnog prometa u zemlji na novu sistemsku i tehnološku platformu i migraciju sistema za podršku Glavnoj bankarskoj aplikaciji;
  - b. radi adekvatnog upravljanja rizicima razvijaće se i nadgledati sistem internih kontrola i sistem upravljanja operativnim rizikom i rizikom reputacije, kao i politika i strategija upravljanja operativnim rizikom i rizikom reputacije. Intenziviraće se aktivnosti na izradi Plana kontinuiteta poslovanja Centralne banke za upravljanje u vanrednim okolnostima i implementaciji rezervne lokacije;
  - c. u cilju razvijanja i unapređenja saradnje sa međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama, centralnim bankama drugih zemalja i regulatornim tijelima, CBCG će:
    - nastaviti saradnju sa Međunarodnim monetarnim fondom i članicama grupacije Svjetske banke, naročito u dijelu razmjene informacija, korišćenja tehničke pomoći i organizovanja misija njihovih eksperata;
    - unapređivati saradnju sa ostalim međunarodnim finansijskim i drugim organizacijama kroz uspostavljanje neposrednog kontakta, učešće u radu radnih tijela i skupština međunarodnih organizacija,

kao i praćenja i organizovanja međunarodnih konferencija i seminara;

- razvijati saradnju sa drugim centralnim bankama i finansijskim regulatornim tijelima kroz realizaciju potpisanih sporazuma, posebno u oblasti supervizije banaka, kao i predlaganje novih oblika saradnje i uspostavljanje strateških partnerstava;
- nastaviti da radi na pitanjima regulisanja članstva Crne Gore u Banci za međunarodna poravnanja;
- praktikovati aktivno učešće zvaničnika CBCG na sastancima međunarodnih organizacija, forumima, seminarima i konferencijama.

d. Radi sprovođenja ekspertize odnosno blagovremenog otkrivanja i sprječavanja ubacivanja falsifikovanog novca u legalne kanale platnog prometa u 2012. godini:

- nastaviti sa unapređivanjem i inteziviranjem saradnje sa nadležnim državnim organima, centralnim bankama i specijalizovanim međunarodnim institucijama kroz uspostavljanje neposrednih kontakata, prikupljanje i razmjenu informacija i nastaviti sa implementacijom potpisanih sporazuma sa ECB-om i OLAF-om;
- sprovesti aktivnosti na implementaciji Odluke koja uređuje postupanje sa sumnjivim primjercima euro novčanica i kovanog novca i druge aktivnosti za zaštitu eura od falsifikovanja;
- spovesti aktivnosti na osavremenjavanju opreme za tehničku analizu falsifikovanog kovanog novca;
- sprovesti aktivnosti na uspostavljanju funkcija nacionalnih centara za borbu protiv falsifikovanja u skladu sa donešenom odlukom;
- posebnu pažnju posvetiti pregovorima sa ECB-om u cilju potpisivanja bilateralnog sporazuma za dobijanje pristupa CMS-u, kao i saradnji i izvještavanju prema Evropskom centru za tehničku i naučnu saradnju – ETSC.

9. U svom poslovanju CBCG će se voditi principima društveno odgovorne organizacije, kako prema zaposlenima, tako i prema sredstvima kojima raspolaže i biće aktivan učesnik razvoja savremenog društva. U tom cilju, CBCG će:

- a. svoje poslovanje bazirati na univerzalnim principima zaštite ljudskih i radnih prava, očuvanja životne sredine i razvoja civilnog društva;

- b. nastaviti da u skladu sa finansijskim mogućnostima, izdvaja dio svog prihoda radi uključivanja u humanitarne akcije i podršku razvoju kulturnih, istorijskih i drugih vrijednosti društva;
- c. nastojati da afirmiše deset principa globalnog dogovora Ujedinjenih nacija u svom poslovanju;
- d. doprinositi jačanju civilnog društva kroz javno učešće u brojnim društvenim i socijalnim aktivnostima;
- e. osnovati Muzej novca CBCG, sa koncepcijski i tematski određenim materijalom sa područja Crne Gore, kao vrijednostima kulturno-istorijskog karaktera. Takođe, vršiće se kontinuirano obogaćivanje postojeće numizmatičke zbirke CBCG, ostvariti saradnja sa drugim centralnim bankama, izdavačkim kućama, naučnim institucijama, kolekcionarima i naučnim radnicima;
- f. doprinositi razvoju obrazovnog sistema kroz učešće predstavnika CBCG kao gostujućih predavača u obrazovnim institucijama, nagrađivanjem najboljih diplomiranih studenata, magistranata i doktoranata i na druge načine od zajedničkog interesa CBCG i obrazovnih institucija;
- g. pokrenuti međunarodni naučni časopis iz oblasti monetarne politike, centralnog bankarstva i povezanih oblasti u cilju promovisanja monetarne politike i teorije.

10. Ove smjernice objavljuje se na internet stranici CBCG.

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O. br. 0101- 4014/21-4-2010
Podgorica, 29.11.2011. godine

**PREDSJEDAVAJUĆI
GUVERNER,**

Radoje Žugić, sr.